

Representantforslag 88 S

(2014–2015)

fra stortingsrepresentantene Olaug V. Bollestad, Geir Jørgen Bekkevold, Kjell Ingolf Ropstad og Hans Fredrik Grøvan

Dokument 8:88 S (2014–2015)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug V. Bollestad, Geir Jørgen Bekkevold, Kjell Ingolf Ropstad og Hans Fredrik Grøvan om en ofensiv og solidarisk alkoholpolitikk

Til Stortinget

Bakgrunn

Kristelig Folkepartis utgangspunkt for alkoholpolitikken er at ethvert menneske har uendelig verdi, og samfunnet har plikt til å stille opp i solidaritet med og omsorg for dem som sliter med rus og deres pårørende. Det er etter Kristelig Folkepartis syn et politisk ansvar å drive aktivt forebyggende arbeid. En solidarisk alkoholpolitikk handler om å redusere alkoholrelaterte skader og alkoholmisbruk. Alkoholmisbruk har store kostnader både for enkeltmennesker, samfunn og arbeidsliv. Mange barn vokser opp i familier med rusproblemer. Disse familiene må få spesiell hjelp.

Forslagsstillerne viser til at Kristelig Folkeparti, Venstre og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet i samarbeidsavtalen er enige om at hovedlinjene i norsk alkoholpolitikk ligger fast. Norsk alkoholpolitikk har over lang tid vært restriktiv, og Norge har som en konsekvens av dette et lavere alkoholkonsum og færre skader enn andre europeiske land. De senere årene har omfanget av rusmiddelbruk blant ungdom gått markant ned. Ungdata viser at denne trenden fortsatte i 2013. Enda færre har vært beruset på alkohol enn i årene før. De siste 10–15 årene har det imidlertid vært en betydelig økning i det totale alkoholkonsumet i Norge. En nasjonal målsetting om reduksjon i alkoholforbruket har lenge preget alkoholpolitikken. For å oppnå dette, mener forslagsstil-

lerne at eksisterende virkemidler må videreføres, og at en rekke nye virkemidler også må tas i bruk. Forslagsstillerne mener det er viktig med et helhetlig blikk på alkoholpolitikken, og fremmer derfor et representantforslag om alkoholpolitikk som favner vidt.

Skader ved alkoholbruk

Skadelig bruk av rusmidler er en av de største risikofaktorene for sykdom og for tidlig død. Risikoen for sykdom, helseplager, skader og sosiale problemer stiger med økt bruk av rusmidler. Alkohol er i omfang det rusmidlet som forårsaker mest skade. I 2010 ble det registrert 414 dødsfall som direkte følge av et langvarig og høyt alkoholinntak. Av alle dødsfall som helt eller delvis skyldes alkohol, utgjør disse en mindre del. Samme år var det 248 dødsfall som skyldtes bruk av narkotika.

Det er anslått at mellom 50 000 og 150 000 barn lever sammen med foreldre med et risikofylt alkoholkonsum. For hver person som er alkoholavhengig, er det i gjennomsnitt tre personer som sliter med reaksjoner og symptomer direkte knyttet til den alkoholavhengiges atferd og problemer. Alkoholmisbruk rammer også gjennom for eksempel omsorgssvikt, voldsskader, trafikkskader, fosterskader og utrygghet for personer rundt den som drikker. Rusmiddelavhengige er overrepresentert i grupper med kort utdanning og lav inntekt, og rusproblemer fører til at mange faller ut av arbeidslivet.

Store deler av skadeomfanget ved rusmisbruk er knyttet til flertallet som har et relativt lavt forbruk, og dette underbygger behovet for videreføring av de svært virksomme universelle og regulatoriske virkemidlene. Det er godt dokumentert at en restriktiv rusmiddelpolitikk har god effekt. Misbruk påfører enkeltpersoner og samfunnet store skader og kostnader, og man vet hva som reduserer skadeomfanget.

Bruk av rusmidler medfører helserisiko og ofte også skadelige konsekvenser for andre personer enn brukerne, og for samfunnet generelt. Derfor er det viktig å begrense forbruket, og derfor er det viktig med forebygging. Det rusforebyggende arbeidet må omfatte et bredt spekter av innsatsområder, særlig når det gjelder tidlig innsats og befolkningsrettede tiltak. Det er godt dokumentert at slik forebygging virker. Dette er et sosialpolitisk ansvar på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.

Markedsmekanismer som tilbud og etterspørsel, pris og tilgjengelighet, gjelder også for rusmidler. Rusmidler har imidlertid et avhengighetspotensial som er både pris- og etterspørselsdrivende, og aktørene er opptatt av fortjeneste og benytter sine midler for å øke etterspørsel og forbruk. Den forebyggende innsatsen må derfor ha virkemidler som tar sikte på å redusere både tilgjengelighet og etterspørsel. Streng regulering er påkrevd for å begrense skadene som rusmidler kan forårsake. Å begrense tilgjengeligheten til rusmidler har vist seg å være det mest effektive forebyggende virkemiddelet. Tilgjengelighet begrenses gjennom en restriktiv alkoholpolitikk. Virkemidler som reduserer etterspørselen, handler om forebygging, behandling, rehabilitering og skadereduksjon.

Det er avgjørende at befolkningen slutter opp om begrunnelsen for pris- og tilgjengelighetsvirkemidlene. Den solidariske rusmiddelpolitikken begrunnes med behovet for å beskytte dem som er mest utsatt. Den restriktive rusmiddelpolitikken er først og fremst begrunnet med hensynet til skader og problemer forårsaket av det store flertall, som ikke er storforbrukere. Det er viktig at totalforbruket går ned. Studier viser for øvrig at forbruket faller også blant dem som drikker mest, når totalforbruket går ned. Men viktigst er altså redusert totalforbruk hos flertallet. Rusrelaterte problemer er ikke bare knyttet til storforbrukere. Det går ingen klar grense mellom bruk og misbruk, mellom skadelig og ikke-skadelig alkoholbruk. Det er den store gruppen med moderat forbruk av rusmidler, først og fremst alkohol, som forårsaker mest skade og sykdom, og som påfører samfunnet de største kostnadene. En rekke av de skadene som følger av alkohol, rammer flertallet som drikker en gang iblant. Og det er grovt sett slik at de mest effektive virkemidlene er de minst populære, mens de mindre effektive virkemidlene er mest populære.

Forslagsstillerne vil understreke betydningen av kunnskapsbasert tilnærming også i alkoholpolitikken, og viser til at det finnes mer og sikrere kunnskap om virkemidlenes effekt når det gjelder reduksjon av alkoholbruk og -skader enn når det gjelder narkotika- bruk og narkotikarelaterte skader.

Det er bred enighet om at hovedvirkemidlene i norsk alkoholpolitikk er effektive og skal ligge fast.

Rammene for de regulatoriske virkemidlene fastsettes i alkoholloven, og kommunene har frihet til og ansvar for å utforme alkoholpolitikken lokalt.

De viktigste virkemidlene for å begrense tilgjengelighet av alkohol i Norge er bevillingssystemet, vinmonopolordningen, reklameforbudet, aldersgrenser og avgiftspolitikken. Reguleringen avhenger av skadepotensialet, som igjen avhenger av blant annet alkoholinnhold, drikkemønsteret knyttet til en drikk, målgruppen, samt produktets størrelse og utforming.

Bevillingssystemet og kommunenes arbeid

I alkohollovgevingen må ulike hensyn balanse- res. Alkoholbruk følges av en rekke skadevirkninger, samtidig er alkohol en lovlig vare. Samfunnet har derfor et ansvar for å begrense og regulere omsetningen, og folkehelsehensyn står mot sterke næringsinteresser. I tillegg må hensynet til den private sfæren balanseres mot behovet for offentlig styring av samfunnet. Samtidig må alkoholpolitikken tilpasses lokale forhold.

Kommunene har ansvar for å utforme en lokalt tilpasset alkoholpolitikk. Det innebærer blant annet at kommunene behandler bevillingssøknader, fastsetter salgs- og skjenketider og har ansvar for kontroll og sanksjoner. Undersøkelser viser at kommunene ikke tar ut potensialet i virkemidlene i alkoholloven. Servering av alkohol til mindreårige og åpenbart berusede personer er utbredt. En del kommuner bryter loven ved ikke å gjennomføre det antall kontroll som loven krever. Få overtredelser avdekkes, og det er kun et fåtall av de avdekkede overtredelsene som fører til inndragning av bevillingen.

Det må arbeides videre for å sikre ansvarlig alkoholhåndtering i kommunene, herunder at beruselsesnivået senkes og aldersgrensene sikres.

Forslagsstillerne viser til at regjeringen har sendt på høring forslag om endringer i alkoholloven rundt varigheten av kommunale salgs- og skjenkebevillinger mv. Forslagsstillerne mener fireårsregelen sikrer alkoholpolitisk bevissthet og ansvar i kommunestyrene og vil advare mot en fjerning av denne.

Forslagsstillerne viser til Prop. 58 L (2014–2015) Endringer i alkoholloven. Proposisjonen inneholder forslag til endringer i alkoholloven som innebærer innføring av normerte regler for inndragning av bevilling, samt endringer som tydeliggjør kommunenes ansvar for å reagere ved brudd på bevillingsvilkårene, og sikrer likebehandling av bevillingshavere. Forslagsstillerne viser til at det er kommuner som i dag har sine lokale varianter av prikkssystemet som fungerer godt alkoholpolitisk og for næringen. Forslagsstillerne vil understreke at eventuelle lovendringer ikke må forhindre at godt fungerende systemer for ansvarlig alkoholhåndtering videreføres. Eventuelle lovendringer bør etter forslagsstillernes syn ikke medføre liberaliseringer av lokal skjenkepolitikk.

Kommunene er gitt ansvaret for å fastsette salgs- og skjenketider i sin kommune innenfor maksimaltidene som er fastsatt i lov. Forskning fra Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) på effekten av endringer i skjenketider har vist at reduserte skjenketider er et effektivt virkemiddel for å redusere vold. Kristiansand kommune viser også til positive erfaringer med dette virkemidlet. Forslagsstillerne ønsker en nasjonal reduksjon av skjenketidene fra kl. 03.00 til kl. 02.00, i tråd med råd fra politi og fagfolk.

I forskrift til lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. defineres bevillingsgebyrene som minimumssatser. Forslagsstillerne mener det bør utredes hvorvidt gebyret bør endres fra minimumssats til en sats som kommunen, dersom kommunen finner det hensiktsmessig, kan øke. Dersom kommunene får adgang til å øke gebyret, kan kommunene om ønskelig dra nytte av avansen ved omsetning av alkoholholdige drikkevarer, og eventuelt velge å styrke de kommunale budsjettene og dekke noen av utgiftene utskjenket alkohol belaster kommunen med.

Vinmonopolet, taxfree-ordningen og gårdssalg

Vinmonopolet er et av de viktigste alkoholpolitiske virkemidlene Norge har. Vinmonopolet har eksistert i 93 år i 2015 og bidrar til begrenset omsetning av alkohol. Ordningen innebærer fravær av privatøkonomiske interesser som motiverende for salg, samt at omsetningen skjer i kontrollerte former. Det finnes omfattende dokumentasjon for at ordningen er et effektivt virkemiddel for å forebygge alkoholrelaterte skader og problemer.

Vinmonopolordningen er under stadig press, og ordningen er avhengig av folkelig oppslutning og legitimitet for å overleve. Det er viktig å holde fast ved at Vinmonopolets formål er å bidra til begrenset tilgjengelighet til alkoholholdig drikk, og at andre hensyn ikke kan gå foran dette.

Ifølge Vinmonopolet er det grunn til å stille spørsmål ved om det er et reelt monopol i dag, med den store og økende omsetningen via taxfree-butikkene. I tillegg utredes gårdssalg, og ESA har åpnet sak mot norske myndigheter for å fjerne separasjonskravet i forbindelse med privatimport. Legger man til en stor og stadig økende grensehandel, er det liten tvil om at Vinmonopolet blir en stadig mindre relevant salgskanal for kundene. Derved utfordres også Vinmonopolets mulighet for å fylle den tiltenkte samfunnsoppgaven. Legitimiteten til Vinmonopolet og til vinmonopolordningen kan utfordres når kundene handler på taxfree i stedet for hos Vinmonopolet.

Ifølge Vinmonopolets egne tall, oppleves en sterk salgssvikt etter at taxfree-kvotene økte siste gang. Landet er salgsmessig delt i to etter 1. juli 2014. Fylkene nær grensen eller som har stor fergetrafikk opplever nedgang i salg.

Forslagsstillerne mener regjeringen bør evaluere effektene av den siste kvoteøkningen. Regjeringen bør se på hvordan kvoteøkningen påvirker Vinmonopolets salg og den totale alkoholomsetningen, og vurdere hvordan kvoten påvirker Vinmonopolet, som er et av de viktigste alkoholpolitiske virkemidlene norske myndigheter har.

Forslagsstillerne viser i denne sammenheng til Dokument 8:83 S (2013–2014) fra stortingsrepresentantene Olaug V. Bollestad, Hans Olav Syversen, Kjersti Toppe og Trygve Slagsvold Vedum om å la Vinmonopolet overta taxfree-ordningen. Representantforslaget inneholdt forslag om å la Vinmonopolet overta taxfree-salget på norske flyplasser, samt forslag om en gjennomgang av taxfree-ordningen i et sosialpolitisk perspektiv. Stortingsflertallet vedtok i denne sammenheng:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en helhetlig utredning om taxfree-ordningen i inneværende stortingsperiode, inkludert en gjennomgang av de sosialpolitiske perspektivene.»

I den politiske plattformen for regjeringen Solberg fra oktober 2013 ble det nedfelt at regjeringen vil «åpne for produktprøver og begrenset alkoholsalg direkte fra nisjeprodusenter og om nødvendig jobbe for å endre EU-lovgivningen på feltet». Forslagsstillerne mener gårdsutsalg vil bidra til å svekke Vinmonopolets rolle. Forslagsstillerne mener det heller må tilrettelegges for at småskalaprodusenter får innpass hos Vinmonopolet om de ønsker dette og om de oppfyller gitte kriterier.

Pris

Prisvirkemidler er de mest effektive for å redusere alkoholforbruket, i tillegg til virkemidler som begrenser tilgjengeligheten. For å redusere forbruket, og dermed skadevirkninger, har Norge et høyt avgiftsnivå på alkoholholdig drikk.

Forskning viser at det er nær sammenheng mellom pris og konsum, og at særlig sårbare grupper som ungdom, eldre og alkoholavhengige drikker mindre når prisene går opp og omvendt. Det er dokumentert at økte priser fører til nedgang i høyt konsum og alkoholskader. Alkohol har de siste årene blitt relativt billigere for forbrukerne fordi kjøpekraften har økt betydelig, og dette har medført en økning i alkoholforbruket.

Bruken av alkoholavgifter må videreføres som et sentralt etterspørselsreducerende tiltak, og det er fornuftig å opprettholde ordningen hvor avgiftsnivået er knyttet til alkoholinholdet.

Mens alkoholsalget allerede er grundig regulert i for eksempel matbutikker, er det et kjent fenomen at utesteder dumper priser på alkoholenheter for å tiltrække seg flere kunder og dermed øke salget. Dette bidrar til et økt alkoholforbruk og utfordrer særlig

sårbare grupper. Alkoholoven § 8-12 fastslår at det ikke er lov for innehaver av salgsbevilling å gi spesielle rabatttilbud ved omsetning av alkoholholdig drikk. Det er ikke noe tilsvarende forbud for innehaver av skjenkebevilling. Det er derfor tillatt å skjenke alkoholholdig drikk med rabatt for eksempel i form av «Happy Hour» og lignende på skjenkesteder. Forslagsstillerne mener alkoholoven bør endres slik at det ikke blir mulig å dumpe prisene på utesteder.

Merking

Forslagsstillerne viser til behandlingen av Innst. 164 S (2014–2015) 17. februar 2015, jf. Dokument 8: 29 S (2014–2015), hvor et mindretall bestående av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmet forslag om og stemte for å be regjeringen innen utgangen av 2015 fremme en sak for Stortinget om å innføre krav om innholdsmerking av alkoholholdig drikk. Kristelig Folkeparti fremmet i samme innstilling et forslag om å innføre en merkeordning for alkoholholdig drikk med helseadvarsler om alkoholbruk under graviditet og i forbindelse med kjøring.

Reklame

Norge har et strengt, medienøytralt og omfattende forbud mot alkoholreklame. Reklameforbudet er en viktig del av den helhetlige virkemiddelpakken som skal begrense forbruk og skadene som følger av alkoholbruk. Forbudet har både en etterspørselsreduserende begrunnelse ved å hindre påvirkning som fører til økt etterspørsel, og det har en holdningsskapende begrunnelse som handler om å opprettholde en forståelse i befolkningen for at alkohol er annerledes enn andre handelsvarer, og at det derfor er behov for særskilt regulering.

Alkohol i mediene

Omtale av alkohol i norske medier tilsvarer annonseverdier på flere millioner kroner. Mye av omtalen er ensidig positiv, salgorientert og gjør utstrakt bruk av reklamens virkemidler på redaksjonell plass. Slik informasjon påvirker handlingsmønstre og holdninger til alkoholholdige drikkevarer. Reklameforbudet er viktig for å motarbeide inntrykket av at alkoholholdig drikk er en alminnelig vare som det er uproblematisk å forbruke så lenge den ikke «misbrukes» og fører til avhengighet. For å motvirke slik holdningspåvirkning er det viktig også å redusere forbruksdrivende informasjon om alkoholprodukter. Grensesnittet mellom reklameforbudet og produktinformasjon er et utfordrende område. Forslagsstillerne ønsker at Helse- og omsorgsdepartementet i samråd med Helsedirektoratet og relevante aktører arbeider med å vurdere hvordan myndighetene i større grad enn i dag kan definere og reagere på alkoholinforma-

sjon som øker forbruk og skadene som følger av alkoholbruk.

Uregistrert konsum

I tillegg til det registrerte alkoholforbruket som foregår innenfor det norske bevillingssystemet, kommer taxfree-salg, grensehandel, smugling og hjemmeproduert alkohol.

Smugling og hjemmebrent antas å utgjøre en svært liten del av alkoholkonsumet, men oppmerksomhet og kontroll er likevel viktig, spesielt fordi disse metodene innebærer fravær av kontroll over produksjon og innhold, noe som medfører risiko for helsefarlige produkter.

Det er stor usikkerhet når det gjelder omfang og utvikling av grensehandel. Det er bred enighet om at problematikken rundt grensehandel isolert sett ikke kan legitimere lavere nasjonale alkoholavgifter og dermed lavere priser og ytterligere forbruksøkning.

Redusere etterspørsel

Innsats i mange sektorer er nødvendig for å redusere rusmiddelrelaterte skader. Det er viktig at ulike sektorer og forvaltningsnivåer, frivillige, ideelle og private organisasjoner og virksomheter bidrar i forebyggingsarbeidet.

Det er viktig at oppdatert kunnskap om risikofaktorer legges til grunn for rusmiddelpolitikken. Alkohol utgjør som kjent den tredje største risikofaktoren for dårlig helse og tidlig død. Myndighetene har et ansvar for å opplyse befolkningen om forebyggende og helsefremmende tiltak. Opplysningsarbeidet kan gjøres gjennom medier og frivillige organisasjoner og gjennom offentlig informasjonsarbeid.

Det er viktig at skolehelsetjenesten og pedagogisk-psykologisk tjeneste er godt utbygd og dekker behov for spesiell oppfølging av barn og unge.

Norge har lang tradisjon med offentlige og frivillige programmer for å påvirke folks holdninger til rusmidler. Forebygging skjer på mange arenaer hvor barn og unge oppholder seg. Det er en god forutsetning for godt forebyggingsarbeid å legge til rette for deltakelse og innflytelse for alle barn og unge. Møteplasser og fritidsarenaer der barn og unge møtes, skal være rusmiddelfrie og trygge. Frivillige og ideelle organisasjoner spiller en viktig rolle som tilrettelegger for aktiv fritid, fysisk aktivitet, meningsbrytning og involvering. Det er viktig fortsatt å stimulere til rusfrie og gode fritidstilbud, samt sørge for gode vilkår for frivilligheten. Det er avgjørende at offentlige tilskuddsordninger bidrar til og legger til rette for et høyt frivillig engasjement.

Det er store omkostninger knyttet til alkohol i arbeidslivet. Arbeidslivet er helsefremmende for de aller fleste, og det er viktig å hindre at rusproblemer fører til utstøting fra arbeidslivet. Arbeidslivet er en viktig arena for rusmiddelforebyggende arbeid, og

arbeidsplassen er et sted der en på et tidlig stadium kan oppdage problematisk rusmiddelbruk. Forslagsstillerne mener arbeidslivets parter bør oppfordres til å arbeide aktivt med holdninger til alkohol i arbeidslivet, til å fremme verdien av alkoholfrie arenaer og understreke behovet for valgfrihet i arbeidssammenheng.

Barns holdninger og atferd formes i stor grad i hjemmet. Familien har en veldig viktig forebyggende rolle, og det foregår mye viktig læring i familien. En velfungerende og stabil familie vil forebygge problemer som ellers kan oppstå. Unger som vokser opp i en trygg familie, har store fordeler framfor dem som ikke gjør det. Norsk og internasjonal forskning peker på at gode familieforhold fører til mindre bruk av rusmidler blant ungdom.

Foreldre har stor betydning som forbilder. Ungdom adopterer i stor grad sine foreldres rusmiddelvaner. Barn og unge som tidlig og ofte blir konfrontert med voksnes rusmiddelbruk, tenderer mot å bruke mer rusmidler enn de som er mer skjermet. Konflikter mellom foreldre etter samlivsbrudd og det å ha foreldre med psykisk lidelse eller rusproblemer er blant de viktigste risikofaktorene for problemutvikling hos barn. Barn skal ikke vokse opp i miljøer som er preget av rusmiddelbruk. I ytterste konsekvens kan rusmiddelbruk være grunn til at foreldre fratras omsorgsretten.

Familien er en privat sfære som myndighetene skal ha stor respekt for og være varsomme med å intervensere i. Men myndighetene kan ikke og skal ikke være likegyldige til hvilke forhold barn vokser opp under og formes i. I tilfeller der barn utsettes for omsorgssvikt eller andre former for overgrep av sine foreldre, må fellesskapet gripe inn.

Barnehagen er en god arena for å fange opp barn som trenger hjelp. Ansatte i barnehagen har meldepikt til barnevernet. I samarbeid med barnevernet har barnehagene en viktig oppgave når det gjelder å oppdage og hjelpe barn som lider på grunn av rusmiddelbruk i hjemmet. Barnehagen er også et godt sted for å lære barn å ta ansvar, kommunisere og etablere relasjoner. Barnehagen kan således bidra til at barn får et grunnlag som gjør dem robuste i møte med rusmidler senere i livet. Det er viktig at barn får barnehagetilbud av høy kvalitet, og at barn med særlige behov identifiseres og følges opp.

Skolen løftes gjerne fram som en velegnet arena for forebygging og holdningspåvirkning. I likhet med i barnehagen er det viktig at barne- og ungdomsskolen legger vekt på å «bygge» robuste barn, motvirke problematferd som disponerer for senere rusmiddelbruk, og styrke utvikling av sosial kompetanse. Trygge barn med god selvtillit bør være målet ettersom de er mer robuste til å stå imot ruspress og er mindre utsatt for problemutvikling. Generelt forebyggende ar-

beid innebærer også å få flere elever igjennom videregående opplæring.

Det anslås å være 50 000 til 150 000 barn i Norge som bor sammen med foreldre med et risikofylt alkoholkonsum. Rusmisbruk hos foreldrene kan føre til psykiske vansker og følelsesmessige utfordringer hos barna. Misbruk og avhengighet kan skape problemer i familien og øke risikoen for at barnet utsettes for en rekke negative livshendelser. Ulike barn og familier trenger ulike typer og ulikt omfang av hjelp. Alle barn og unge bør ha et godt liv. Det er et mål å oppdage barn og unge før de utvikler rusproblemer og gi god hjelp og oppfølging til barn med rusavhengige foreldre. Foreldrene skal få hjelp med rusavhengigheten og behandling for de psykiske problemene. Barna skal få god og helhetlig oppfølging både i barnehage, skole, barnevern, helsevesen og kriminalomsorgen.

Det er viktig å styrke kunnskapen om forebygging av rusmiddelskader hos barn. Barn født med alkoholskader (Fetal alcohol spectrum disorders, FASD) er særlig sårbare barn med behov for langsiktig oppfølging. Det er viktig å styrke arbeidet med å informere om og motivere kvinner til å være avholdende fra rusmidler under svangerskapet. Det er viktig i større grad å fange opp gravide med alkoholproblemer.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utarbeide et samfunnsregnskap for å sette søkelys på de enorme kostnadene bruk av alkohol innebærer for samfunn, arbeidsliv og ikke minst enkeltpersoner og deres familier.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring av alkoholloven for slik å redusere maksimal skjenketid fra kl. 03.00 til kl. 02.00.
3. Stortinget ber regjeringen utrede hvorvidt bevilningsgebyrene i § 6-2 i forskrift til lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. bør endres slik at gebyrene ikke lenger defineres som minimumssatser, men at bevillingsmyndigheten i særlige tilfeller kan bestemme at gebyret skal settes høyere.
4. Stortinget ber regjeringen vurdere en reversering av den siste endringen av taxfree-kvoten ut fra en evaluering av hvordan kvoten påvirker Vinmonpolets salg og stilling som et av de viktigste alkoholpolitiske instrumentene.

5. Stortinget ber regjeringen likestille regelverkene for salg og skjenking slik at det ikke blir mulig å dumpe prisene på utesteder.
6. Stortinget ber regjeringen opprettholde reklameforbudet for alkohol.
7. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til tiltak som begrenser forbruksdrivende produktinformasjon.
8. Stortinget ber regjeringen vurdere om det ikke lenger skal kunne tillates å ha pengespillautomater på steder der det skjenkes alkohol.
9. Stortinget ber regjeringen innføre sterkere tiltak mot smugling til Norge gjennom bedre kontrollmekanismer, som blant annet flere mobile skannere og tilstrekkelige driftsmidler til kontrollarbeid.
10. Stortinget ber regjeringen styrke frivillige lag og organisasjoner som driver opplysning og holdningsskapende rusarbeid.
11. Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at rusfrihet skal være en forutsetning for offentlig støtte til idrettsarrangementer.
12. Stortinget ber regjeringen styrke AKAN (Arbeidslivets kompetansesenter for rus- og avhengighetsproblematikk) sitt arbeid.
13. Stortinget ber regjeringen i større grad enn i dag tilrettelegge for behandlingstilbud for familier med alkoholproblemer.
14. Stortinget ber regjeringen sørge for at gravide får god informasjon om skaden alkoholinntak under svangerskap kan påføre barnet, herunder sikre at alle gravide informeres om dette på svangerskapskontroll.
15. Stortinget ber regjeringen sikre at gravide med rusavhengighet får tettere oppfølging, og vurdere å opprette egne rusavvenningsinstitusjoner for disse.

9. april 2015

